

En l'estança que ocupa la investigadora Beatriz Nácher dos maniquins d'infant penjats pel cap donen la benvinguda al visitant. L'aparició resulta ben inquietant. De seguida, Nácher, qui fa més de 15 anys que treballa a l'Institut de Biomecànica de València s'explica: "Formen part d'una investigació sobre talles de roba per a xiquets que estem fent amb la col·laboració d'Asepri (Associació Espanyola d'Empreses de Productes Infantils). És bona coneixedora del tema. L'any 2007 va participar en una investigació sobre la morfologia de la dona que el Ministeri de Sanitat va encarregar a l'IBV. Més de 10.000 dones de tota la península van passar per l'escàner, cosà que donà peu a la investigació més exhaustiva realitzada fins ara en aquesta matèria a l'Estat espanyol.

Termes com *morfofitipus*, *ostointegració*, *biocompatibilitat*... són paraules d'ús comú entre els 150 treballadors que en l'actualitat té aquest centre d'investigació nascut a finals de la dècada dels 70 i situat a la Ciutat de la Innovació de la Universitat Politècnica de València. Darrere dels tecnicismes i neologismes, tanmateix, s'amaga una àmplia gamma de productes per facilitar la vida de les persones: disseny de roba per a bombers; control del desgast de protèsis; o creació de plaques maxil·lofacials o cranials per a persones que han tingut accidents o han hagut de ser operades. En aquestes instal·lacions, per exemple, es va patentar un artillugi per corregir l'escoliosi que ha millorat la vida de més de 1.000 persones a tot l'Estat. I també ací es treballa en col·laboració amb l'Hospital de Reus per crear una pròtesi bionica per a persones a les quals se'ls ha hagut d'amputar una cama. Un exèrcit de biòlegs, bioquímics, enginyers industrials, biomèdics i tècnics de laboratori fan possibles aquests prodigis tècnics.

L'Institut Valencià de Biomecànica és un dels 12 ens que formen part de la xarxa d'instituts tecnològics valencians, agrupats sota les sigles de Redit. Han sigut i continuen sent les entitats de referència al País Valencià en matèria d'investigació aplicada al món de l'empresa. Foren impulsats a mitjan dècada dels anys 80 pel Govern socialista de Joan Lerma amb l'objectiu de donar servei a les empreses i incentivar la

Els instituts tecnològics posen el comptador a zero

Impagaments, retallades de plantilla, irregularitats en la gestió, inestabilitat. Els instituts tecnològics del País Valencià volen passar pàgina d'una etapa difícil i turbulenta. De moment, la Generalitat ha saldat el deute de 34 milions d'euros que mantenia amb ells.

Reportatge de Violeta Tena

Digestor dinàmic in vitro de l'Ainia (Institut Tecnològic de la Indústria Agroalimentària), un dels centres que millors han transitat per la crisi.

+ AIDICO I AIDO, DUES PEDRES A LA SABATA

Als problemes econòmics de la xarxa de centres tecnològics dels últims anys se n'ha sumat un de reputacional. Perquè en els últims mesos dues d'aquestes entitats, la dedicada a la construcció (Aidico) i la de l'òptica, el color i la imatge (Aido) han estat esquitxades per presumptes irregularitats que ara són investigades per la justícia. Tampoc ací no es veuen lliures de detencions, imputacions i intervencions de la Guàrdia Civil. En el cas d'Aidico, qui en fou màxim responsable entre els anys 1996 i 20014, Ramón Congost, està imputat, junt amb quatre membres més del consell rector, per la desaparició de set milions d'euros que es van atorgar a aquest centre per construir i equipar el futur Institut Tecnològic del Marbre, a la localitat de Novel·la (Vinalopó Mitjà). En el cas d'AIDO, la mateixa Generalitat a través de l'IVACE (Institut Valencià de la Competitivitat Empresarial) va denunciar l'ús fraudulent de subvencions públiques. Estan sota sospita fins a 30 milions d'euros. A principis d'octubre passat, AIDO va tancar les seues portes després de 27 anys d'activitat.

innovació entre un teixit industrial que, tot i ser potent, corria el risc de quedar endarrerit i sobrepasat per la integració europea. Eren els anys en què també es dona carta de naturalesa a l'Impiva, l'Institut de la Petita i Mitjana Indústria Valenciana. Del que es tractava era de crear centres de suport per i per a les empreses com ja n'hi havia en llocs com el País Basc. De fet, no es tracta d'ens públics, sinó d'associacions sense ànim de lucre integrades per empreses de sectors determinats. Durant molt de temps, altres comunitats autònomes es fixaren en el model valencià.

N'hi ha que estan centrats en la indústria ceràmica; n'hi ha que treballen en l'àmbit del plàstic; n'hi ha que giren al voltant de la indústria agroalimentària. L'any 2014 els 13 instituts adscrits a Redit van facturar 87 milions d'euros;

van desenvolupar projectes per a 11.100; i van treballar en 788 projectes d'r+D+I. El 41% dels seus ingressos procedien dels organismes públics, per un 59% que van facturar a empreses privades. "Els centres tecnològics continuen sent un exemple de competitivitat i innovació. Hem de ser un aliat de les empreses", assegura Cristina del Campo, que és directora de la xarxa Redit. Segons la memòria anual d'aquest ens, per cada euro invertit en un dels centres, la facturació de les empreses creix al voltant de tres euros en l'horitzó de 4 o 6 anys.

Que innoven els altres

Els instituts acaben de passar una època força turbulenta. Els impagaments de la Generalitat Valenciana, units a l'aprimament empresarial; els dubtes a propòsit del model; les topades amb els anteriors

responsables de l'IVACE (l'antic IMPIVA) i les irregularitats detectades en dos dels seus instituts, han malmès la credibilitat i la solvència dels instituts tecnològics, que han patit una sagnia de personal important. "Els expedients de regulació d'ocupació (ERO) han estat una constant", denuncia Andreu Romero, representant dels treballadors. De les 1.800 persones que conformaven la plantilla l'any 2011 avui en resten 1.150. És una pèrdua del 36% de la plantilla. A l'Institut de Biomecànica de València, per exemple, han passat de 200 a 140 treballadors. I els qui resten han hagut d'empassar-se una retallada de sou del 20% que ja dura tres anys. "La inestabilitat ens afecta molt negativament", admet Javier Sánchez, que des del passat setembre és director de l'institut, si bé hi treballa des de l'any 1988. I afecta, no tant perquè se n'hagen anat al carrer molts investigadors –les retallades han afectat sobretot el personal de suport– sinó perquè els qui tenen una oportunitat de trobar una feina més estable s'estimen més tocar el dos. "Es tracta d'un capital humà molt qualificat que no som capaços de retindre. Els formem durant anys i després marxen perquè no els podem garantir una estabilitat", lamenta Sánchez. Investigadors formats a l'IBV avui fan vida a Euskadi, Anglaterra o Suïssa. "La gent se'n va als llocs on de veritat es creuen açò de la innovació", es lamenta Andreu Romero.

Pràcticament cap institut no s'ha vist afectat per aquest èxode. Sonia Vicente és una de les persones que van optar per fer la maleta i marxar a l'estranger, concretament a Holanda. Castellonenca de naixement, enginyera industrial, havia treballat durant set anys i mig a l'Institut Tecnològic de la Ceràmica (ITC), un centre amb 50 anys d'història d'on han eixit bona part de les innovacions que s'han succeït en el poderós sector de la ceràmica de Castelló. La inseguretats en el seu lloc de feina, diu, la va dur a plantejar-se l'eixida. "Havien aplicat un parell d'ERO, hi havia mesos en què cobraven tard... →

Xarxa d'Instituts Tecnològics

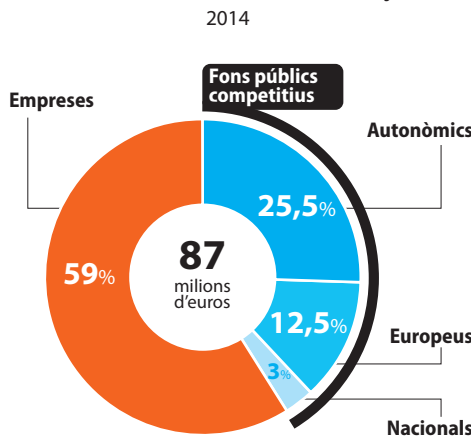
EN XIFRES

INSTITUTS TECNOLÒGICS DE REDIT

- **AIDIMA** Fusta, moble, embalatge i afins
- **AIDO** Òptica, color i imatge
- **AIJU** Producte infantil i oci
- **AIMME** Metalmeccànica
- **AIMPLAS** Plàstic
- **AINIA** Alimentació
- **AITEX** Tèxtil
- **IBV** Biomeccànica
- **INESCOP** Calcer i connexes
- **ITC** Ceràmica
- **ITE** Energia
- **ITENE** Embalatge, transport i logística
- **ITI** Tecnologia de la informació i les comunicacions

INGRESSOS PER FONT DE FINANÇAMENT

Font: Xarxa d'Instituts Tecnològics (REDIT): Memòria anual 2014

→ «explica-. A més, sentia que allí no hi havia futur laboral i que jo no avançava des del punt de vista professional». Així doncs, a pesar que tenia un contracte fix, va acceptar una oferta laboral d'una multinacional holandesa, Panalytical. Des de fa tres anys i mig viu a Almelo, a tocar d'Alemanya. Tot i que enyora la família i els amics, la seua perspectiva laboral ha canviat com de la nit al dia. Se sent valorada i motivada, diu, cosa que no passava quan vivia a Castelló. «Anualment ens reunim amb els responsables; parlem dels objectius aconseguits; fixem plans i formacions per als pròxims anys; i avaluen la nostra evolució –relata-. Els objectius es defineixen considerant les preferències personals. I si s'acompleixen els punts marcats, els sous i la categoria laboral es revisen».

La guardiola buida

Avui la plantilla de l'Institut Tecnològic de la Ceràmica s'ha reduït en gairebé un 40% respecte de l'inici de la crisi. «Els impagaments de la Generalitat ens van posar contra les cordes. Si no arriba a ser

pels diners del FLA [Fons de Liquiditat Autònoma] potser hauríem d'haver tancat», admet Gustavo Mallol, director de l'ITC. Durant els últims cinc anys, els equips directius han hagut de fer mans i mànegues per pagar les mensualitats als seus treballadors. D'una banda, perquè el tancament d'empreses i els problemes

CRISTINA DEL CAMPO: «ELS INSTITUTS TECNOLÒGICS NO HAN DE SER RENDIBLES, SINÓ SOSTENIBLES»

econòmics han provocat que moltes companyies reduïren les seues inversions en r+D+i i, per tant, els seus projectes amb els instituts tecnològics. S'ha de tenir en compte, pel que fa a això, que el 59% dels ingressos dels centres procedeixen de les empreses privades (vegeu

gràfic). D'una altra banda, ha succeït que l'administració pública –i especialment l'administració valenciana– en lloc de compensar la minva d'inversió privada ha retirat una part important de la seua inversió en innovació. En lloc de cobrir el buit, l'ha fet encara més gran. De fet, ha estat per la via d'apostar per la captació de fons europeus que els instituts tecnològics han pogut compensar en part les pèrdues en altres àmbits.

En l'àmbit del finançament autonòmic, dos han estat els problemes. El primer, com ha s'ha dit, ha sigut una reducció brutal de la partida procedent de la Generalitat: d'un pressupost de 47 milions d'euros l'any 2010 s'ha passat a un de 20 l'any 2014. És més de la meitat dels diners perduts pel camí. A això s'han de sumar els impagaments que han provocat greus problemes de tresoreria. Fins fa uns mesos, encara restaven ajudes de l'administració pendents de cobrar de l'any 2011. «Hem hagut de recórrer als bancs per poder pagar. I amb tot i amb això, el problema era que els bancs no se'n refiaven perquè sabien que, en última instància, depeníem de la Generalitat», explica Javier Sánchez, director de l'IBV. «Tan important era que t'atorgaren els diners com que te'ls pagaren. I això no estava passant», lamenta Cristina del Campo, qui es queixa de la incertesa que això ha introduït en el dia a dia dels centres.

La tibant relació entre l'anterior director de l'IVACE, Joaquín Ríos, amb molts dels directors dels centres tecnològics tampoc no va ajudar gaire a redreçar la situació de penúria. Com tampoc la intenció de l'anterior conseller d'Economia, Máximo Buch, de fusionar la majoria dels centres per reduir-ne el volum de manera dràstica. «Es va instal·lar la idea que els instituts haviem de ser rendibles i això era un error», critica Gustavo Mallol, de l'ITC. Del Campo rebla en aquesta idea: «No es tracta de ser rendibles, sinó de ser sostenibles sobre la base d'un cert suport públic, com passa a tots els països que creuen en la

innovació. Defensar el contrari és desconèixer el paper, l'ideari i la motivació de la innovació'.

La setmana passada la Generalitat Valenciana va pagar per fi els 34 milions d'euros que devia als instituts, corresponents a pagaments de 2014 i anys anteriors. Abans d'aquest estiu, ha promès el conseller d'Economia, es pagaran els 22 milions d'euros de l'any 2015. Segons va assegurar Rafa Climent en una roda de premsa conjunta amb responsables dels centres tecnològics, la seua intenció és que aquests siguem l'"eix" sobre el qual ha de girar la transformació del model productiu. "Venim d'un model especulatiu i volem un model real. Apostarem per la innovació i estarem al costat dels instituts", va dir. Tots els directors d'instituts consultats per aquest setmanari coincideixen a percebre una sensibilitat diferent dels nous titulars del departament d'Economia envers les seues demandes. "Ara sí que sembla que hi ha una voluntat real i

realista d'estar al nostre costat", diu Gustavo Mallol, del Institut Tecnològic de la Ceràmica

Innovar i planificar

Solucionada la circumstància més constrenyedora, ara el sector reivindica a l'uníson plans plurianuals que permeten planificar amb temps els projectes. "Ens calen marcs estables per saber cap a on anem i donar-nos seguretat", diu Javier Sánchez, de l'IBV. Per la seua banda, Cristina del Campo reclama que la innovació quede "al marge de la lluita partidista". "Cal -diu- que l'aposta per la innovació s'eleva a la categoria de pacte". Del que es tracta, al capdavant, és de continuar investigant per fer pròtesis més resistents; trobar una composició de plàstic que no es puga trencar; dissenyar un teixit que detecte el ritme cardíac; o esbrinar quina és la millor composició de materials perquè les cases repel·lisquen la calor. En definitiva, fer-li la vida més fàcil a la gent. Tan senzill i tan innovador com això. ●

Setmana cultural de la dona

Març 2016

Conferències

2/03/16

"Dones del passat a la ruta de la seda"

19:30 hores
Saló Alfons el Magnànim
Centre la Beneficència
Organitza: Museu Valencià d'Etnologia

3/03/16

Taula rodona

El malestar de les identitats
Dones i homes al segle XXI
19:30 hores
Sala Gregori Mayans, MuVIM
Organitza: MuVIM

7/03/16

"Berit Às i el feminisme crític"

19:00 hores
Sala Gregori Mayans, MuVIM
Organitza: MuVIM

Concerts

Veus en femení

4/03/16

Eva Gómez
Mara Aranda

20:00 hores
Centre la Beneficència

5/03/16

Maria Faubel
Julia i Eva Dénia

22:00 hores
Centre la Beneficència

11/03/16

Pupíl·les Dilatives
Lola Bou

19:30 hores, MuVIM

12/03/16

ESIR
Candela Roots
Aitana Ferrer

19:30 hores, MuVIM

Act. Didàctiques

3/03/16

Taller. "Pioneres per la pau"

De 10:00 a 12:00 hores
MuVIM

6/03/16

"Dones a la prehistòria"

Animació per a públic infantil
10:30 i 13:00 hores
Biblioteca Infantil
Organitza: Museu de Prehistòria de València

8, 9 i 10/03/16

"Retrats per a la igualtat"

De 10:00 a 12:00 hores
MuVIM

8 i 13/03/16

"Jo, Jane; tu, Tarzan"

Visites temàtiques
8/03/16
Visites per a grups escolars
10:00 a 13:00 hores

13/03/16
Visites per a públic familiar
12:00 hores

Sales permanents Museu de Prehistòria

Viquimarató

8/03/16

"Visibilització de les dones a la Viquipèdia"

10:00 a 16:00 hores, Palau dels Scala
Organitza: Àrea de Cultura

Manifestacions Artístiques

3/03/16

Instal·lació d'Ana Karina

Allò que amaga l'Edèn
19:00 hores, MuVIM

